

עין משפט
נר מצוה

יח:

כיצד פרק שני יבמות

ה א טו"ע א"ה"ע סימן
קט"ג ע"פ ה'
ב ב"מ פ"ו תלמוד יבמות
ה הלכה א' סוף ע"פ מה
טו"ע א"ה"ע סימן קנ"ג
ע"פ י'

מוסף רש"י

שומרת יבם. מנהג
יבמה, ומנהג גדול
ליבם, שקודש אהרן
את אחותה, כל אחד
מן האהרן קודש לה
אחותה על יבמה אחר
שנפלה היבמה לפניו
(מגילה י"ג) ומה היום
לחמץ (ש"ע י"ג) אומרים
לו המהן, מלמעט נשי
שחמת זקוקה היא, הילול
ולאחר שנקדה אחותה לו
קודש לו או לר' להמתין
עד שהתחייב היבמה
לחמץ, דפקעה זיקה וע"ל
עד שיעשה אהרן,
הגדול, משה, ביהמה,
או לחמץ לו יבמה, אבל
נשוא היבמה לפניו
לאחר לו יבמה היא
לכל אחד לחמץ על י'
זיקה יבם ואחרי שחמץ
משום אחת אשה, דקדק
יש זיקה אהרן כתיב וכל
שכן כתיב ופליגי רבנן
עליה ואחרי הילול ושי
אחיה סוף און וקנה משה
לחמץ על מה סוף לחיות
לחמץ וימחר לחמץ
(מגילה י"ג) ועשה בה
שני מאמר, קדושי יבמה
וע"ל ר"ב, הרי אלה,
שני משום, חוליצות, לילול
כנסה היו פקעה זיקה
קיימתה ולא היה עליה
אלה זיקה נשואי האהרן,
לכל מאמר לא הפקע
זיקה והיא עלה קלה זיקה
דלשון וקלה זיקה אהרן
(שם) ונאמר ומה אחד
מורה, ולא זו שמתה ב'
עליה זיקת שניה עליה
והייתה אהרן מרובין
וקלה אהרן בעלמה
דמפרש פסוק ד' און,
ונחלתה דמלת לא מפרש
אין דלא מנהג אחד
קלה, הילול ולא נסמך,
וז' על עבד כהן מאמר,
לא היא עלה אלה זיקה
דלשון והו' ליה שני
יבמות כהנא מני' בתים
והייתה מתייבמות (שם)
ולא שעליה זיקה שני
יבמין, סוף זו עדיין
לא יבמה זיקת יבמי
המה הראשון, לכן יבמה
יולאה זיקתה אלה כניאה,
ומתקפה עליה זיקה מחמת
מאמרן על שני יבמין
(כ"ג) דל וכן שלא כנסה
זה עדיין זיקה ראשון
עליה ומתקפה עליה זיקה
מחמתה, הרי כשמת זה
נמנו עלה זיקה שניה
אחיה כנסה היה פקעה
זיקה דקמה ובי מית לא
היה עלה אלה זיקה שני,
אז ימי לא עבד כהן מאמר
לא היה עלה אלה זיקה
דלשון וקמה אלה זיקה
לפרושי פסוק קמה דקמה יבד אשת
אחיו שלא הי' בעולמו ולר' אושעיא
דחלוק ר"ש אף כראשונה ע"כ מתי'
דפרק קמא א"ר' כפלוגתא:
שמה

שומרת יבם שקודש אחיו את אחותה בו, א"ר' דדוקא קודש
אומרים לו המהן מלישא משום דכשעת נישואין נראה
כעושה אחות זקוקה לכל אם נשא כבר שהיא אשתו גמורה פקע לה
זיקה לגמרי ואין לר' להמתין מלבעול ודוקא קודש אחר נפילה כדמומה
כדחולץ (לקמן מה, וס) דנקודש כדאיכור
א"ר' דמסוק עליה ממה אשתו מותר
דיבמתו משום דהוא יבמה שהותרה
ונאקרה ומורה והותרה לכל אם
קודש כתימר קודש נפילה שלא הימה
אחות זקוקה נשעת קדושתו א"ל
גבי הא דא"ר אלעזר מאמר לר"ש
אומרים כלל: **אומרים** לו
המהן, וא"ת למה לר' להמתין
דיבן דקדשה פקעה לה זיקה לגמרי
דמכונה נפ' ד' אחים (לקמן כט, וס)
גבי הא דא"ר אלעזר מאמר לר"ש
א"ר קונה קינן גמור אלא לדמות
גמרה בלדד א"ר אבין אף און נמי
מנהג ב"ש אומר קיימו יעשה און
למחלה לא ור' ס"ד דמאמר קונה
קינן גמור זה יעשה מאמר ויקנה
זה יעשה מאמר ויקנה ומאי קושא
אפי' קני קינן גמור הא אמר' הכא
דלר' להמתין בקדושתו דלוריימת'
ולפי מאי דפרישת לליל על דמשה
חשיב לר"י בן נמיה יתיראה א"ש
וי"ל דלר"י בן נמיה דסבר יש זיקה
אין הקדושתו מפקיעה הזיקה אבל
אבין סבר אין זיקה ולא אסור
ליבם אלא משום ביטול מנות יבמין
ולפי כר' שן זיקה קונה לר"ש קינן
גמור זה יעשה קינן גמור ויקנה זה
יעשה מאמר ויקנה ויחלוט לעשות
ע"י שליח כגת אשת הילול ביטול
מנות יבמין וזה דמיה לילול לקיימה
אפי' לרבי יהודה בן נמיה ובפ' ד'
אחין (ו) שניהם נשואים ב' אחיות
דליתיה עליל קמי סיפא קדמו וכנסו
ויולאו א"ר' רשאי גבי ד' אחים
שהאחיות לא היו כמות ועלם לכלל
הימר שכל אחת אחות זקוקה לכל
היבא דאחות יבמה אחיה לכלל
הימר לאחר שיעשה אחיו מעשה
לא החמירו להוליא: **דא"ר** דרב
באי, וא"ת דבסוף פ"ק דמכות
(דף י"ב) נמי אמרינן הא דרב יהודה
דשמואל היא ולא פריך דאי דרב מאי
וי"ל דהכא משמע דרב יהודה משמיה
דרב קאמר לה דקמי ארבי הונא
דקאמר משמיה דרב שומרת יבם
שמתה מותר כדאמרי:

שומרת יבם שקודש אחיו את אחותה משום
ר' יהודה בן בתירה אמרו אומרים לו המתין
עד שיעשה אחיך מעשה (ו) ואמר שמואל
הלכה כר' יהודה בן בתירה א"ל דאי דרב
מאי (א"ל) קשיא דרב אדרב דלמא אמוראי
נינהו ואליבא דרב כיון דאיתמר משמיה
דשמואל בהדיא ומשמיה דרב כאמוראי לא
שבקינן משמיה דשמואל בהדיא ומוקמינן
כאמוראי ואליבא דרב אמר רב כהנא
אמריתה לשמעתיא קמיה דרב וביד
מנהרדעא אמר אתון הכו מתניתו לה
אנן בהדיא מתנינן (ה) אמר רב יהודה
אמר שמואל שומרת יבם שמתה אסור
באמר אלא (ו) קסברי יש זיקה ואודא
שמואל למעמיה דאמר שמואל הלכה
כרבי יהודה בן בתירה וצריכי דאי אשמעינן
יש זיקה ה"א ה"מ בחד אבל בחרי לא
אשמעינן הלכה כר' יהודה בן
בתירה ה"א ה"מ מתיים אבל לאחר מיתה
פקעה לה זיקה קמ"ל דזיקה כבדי לא פקעה:
מתני' בשני אחים ומת אחד מהן ויבם
השני את אשת אחיו ואח"כ נולד להן אח
ומת הראשונה יצאה משום אשת אחיו
שלא היה בעולמו והשניה משום צרתה
ועשה בה מאמר ומת השניה חולצת ולא
מתייבמת (ו"ש) אומר מייבם לאיוו מהן
שירצה או חולץ לאיוו מהן שירצה:
גמ' אמר רב אושעיא חלוק היה ר"ש אף
בראשונה ממאי מדקתני משנה יתירה
בבא דרישא למאן קתני לה איליבא
לרבנן השתא יבם ולבסוף נולד רבי אשכחה
בהתירה אשכחה אסרי רבנן נולד ואח"כ
יבם מיבעיא אלא לאו לר"ש איצטרך
ותנא רישא להודיעך כהו דר"ש ותנא
סיפא להודיעך כהו דרבנן וברין הוא
דנפלוג ר"ש כרישא אלא נטר להו לרבנן
עד דמסיימי למילתייהו והדר פליג עלייהו
אלא אשת אחיו שלא היה בעולמו לר"ש
היכי משכחת לה בחד אחא ומית ונולד
לו אח אי נמי בחרי ולא יבם ולא מית
בשלמא יבם ואח"כ נולד כי אשכחה
בהתירה אשכחה אלא נולד ואח"כ יבם
מאי מעמא קסבר רב זיקה וזיקה בכנוסה
דמיא מתקף לה רב יוסף השתא זיקה
ומאמר מוספקא ליה לר"ש אי בכנוסה
דמיא אי לאו בכנוסה דמיא זיקה לחודה
מיבעיא מאי היא דתנן (ו) שלשה אחין
נשואין שלש נשים נבריה ומת אחד מהם
ועשה בה שני מאמר ומת הרי אלו חולצות
ולא מתייבמות שנאמר ומת אחד מהם
יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם
אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין יבם
שמעון אומר מייבם לאיוו מהן שירצה
וחולץ לשניה יבומי תרויהו לא דדלמא יש זיקה והווי שני יבמות הבאות
מבית

שומרת יבם. ממתנת לייבום יבמה: שקדש אחיו. של יבם את אחותה
אחר שנפלה זו לפניו: אומרים לו. למאמר המהן מלכנסו לפי שחמת
זקוקה היא: עד שיעשה אחיך מעשה. עד שיבס אחיך את היבמה
ומתקע זיקה ממך. אלמא
לאבדי ואי משמיה דרב אמרה מאי
קשיא לך: דרב אדרב. דא"ר הונא
אמר רב לעיל (ו) מותר כדאמרי: אמוראי
נינהו. רב הונא ורב יהודה תלמידי
דרב הווי ופליגי אליביה: כיון דאימור
דשמואל דשמואל כדריא, דיש זיקה
דשמואל בעלמא אמרה ולא תלמידו
משמו ומינו למימר דרב יהודה
תלמידו מכלל אותה שמועה אמר
להיא דדייה: ומשמיה דרב אימור
כאמוראי. כפלוגתא דהא פליג רב
הונא לא שנקינן כו': הכי קמפסיטו
לה. לרב יהודה דלעיל כסתמא
שלא הזכיר שם רבו וצריכיה למידק
הא דרב יהודה דשמואל היא: ה"ג
אנן כדריא מפנינן לה: ואודא
שמואל לטעמיה. כולה רב כהנא
אמרה: ה"מ מתיים. כל זמן שיבמתו
קיימת: מתני' וספ. המייבם:
מייבם לאיוו שירצה. ועפורה חכרתה.
ולאו אעשה בה מאמר קמי אלא
ארישא דקמי הראשונה יולאה כו'
דקאמר ר"ש דכיון דשנוול כב
נמיבמה ולא הימה על זה זיקת
ישואי אחי הראשון מעולם מותרת
לו: **גמ'** אף כראשונה. וקא שרי
נולד ואח"כ יבם: מדקתני משנה
יקירה. לכולה היא כבא דרישא
דלמאן קתני לה אי לאו דפלוגתא
דר"ש עלה קיימתה ולפי מניה
לאשמעינן דאפי' כדאמרי שרי:
למאן קתני לה. לאשמעינן מילתיה
דמאן אצטרך: אילימא לרבנן.
לאשמעינן אסורא לרבנן דהא לא
איכור ולא הימר לר"ש שמעת מניה
כרישא דהא לא איירי בה: ונטר
לסו. המהן להס: והדר פליג עלייהו.
ככולה מילתא: כדאמרי. דודאי
מכא זיקת זה שלא היה בעולמו
אסורה ליה להמייבם: אי נמי
כסרי. אחים ומת האחד ונולד להם
אח השלישי: ולא יבם. זה השני
אח יבמתו: ולא מס. אסורה ליה
שנוול לאחר מיתה ליבמה זיקת
אח שלא היה בעולמו. אבל היכי
דייבמה השני פקעה זיקת אח
הראשון ונעשית אשתו של זה השני
אי נמי לא יבמה היא שני הואיל
ואתקפה לו הרי היא ככנוסה
כדלקמן וכשמת מותרת לשלישי:
כספירא אשכחה. שלא נאסרה עליו
שעה אחת שלא נזקקה לו מכא
לפני השני קודם ליתנו של זה
ומקפה לו לשני אלימא היא זיקה
לשויא ככנוסה והווי ליה כייבם
ולבסוף נולד: זיקה יבם אחד.
כגון שלא נפלה אלה פעם אחת או
שכנסה שני ופקעה זיקה ראשונה
וכשמת אין כאן אלה זיקת יבום של שני
או לא עשה בה מאמר ומת אין כאן
אלא זיקת יבום הראשון ועכשיו יש עליו
זיקת יבום של שני יבמין שיש עליה
קלה זיקה מן הראשון דכל זמן שלא

מסורת הש"ס
(א) מגילה י"ג: לקמן מה,
(ב) שם, (ג) ר"ש פ"ו,
(ד) לקמן כ"ג, (ה) פ"ו ח"ט
ר"ש פ"ק, (ו) לעיל ט'
(ז) לעיל ט': י"ל אמר רבי
אושעיא ופי' חסדי עירובין
סת. ד"ה אמר ותיס' לקמן
יע. ד"ה ועוד וכן איתא
לעיל ט': רבי אושעיא,
(ח) לעיל י'. לקמן לה,
(ט) דפ"ר כהו וקלה
פקע, י' כפ"א: זיקה.

תורה אור השלם
1. כי ישבו אחים קרין
ומת אחד מהם וכן אין
לא תורה אשת תמות
הרצוה לאיש ור' יבמה
יבא עליה וקחה לו
לאשה יבמה:
דברים כ"ה

הנהגות הב"ח
(א) נבי כדריא מפנינן לה
אמר: (ב) הווי ד"ה
אומרים וכו' דפרישת
לעיל י"ב דף ח' גדיה
ולמא: (ג) באר ופ"ד
אחין ששנים מהן נשואין
ב':

תוספות ישנים
כאי עמא דקסבר יש
זיקה וזיקה ככנוסה, והאי
דקאמר כתיב ולא יבם ולא
מית משמע לאין זיקה דאי
זיקה ככנוסה אפי' לא יבם
הווי כמו יבם, היינו משום
דלא מית אלא מית זיקה
הווי ככנוסה, וא"ת כיון
דזיקה הווי ככנוסה תלמי
נקט כמתני' יבם בלא יבם
נמי שריא ליה ל"י שמעון
דכתיב כמו יבם ואח"כ נולד
הווי נקט יבם משום
דמפרש הכא אשת אחיו
שלא היה בעולמו דפרקין
קמא וקאמר דכלהו
מפרשות לרשותן ולמת
לרשותן וז' ל' יבם לא
מסתח כגוה לרה:

נתיבמה לא פקעה) זיקתה מן השני וזרחה אשת השני אסורה משום דידיה: מייבם לאיוו שירצה: דלית ליה הך דרשא דזיקת שני יבמין דאי מאמר קונה
הרי היא אשת שני ואין כאן אלה זיקתה וסוף א"ר' כן אלא זיקת ראשון: ומוקף לשניה. משום ספיקא דמפרש וא"ל:
מכא